

GINGO BILOBA O‘SIMLIGINING BOTANIK TAVSIFI, TARQALISHI VA
AHAMIYATI

ABDUVOHIDOVA MARJONA ABDUSALIM QIZI

Andijon davlat pedagogika instituti

Biologiya yo‘nalishi talabasi

Аннотация: В статье анализируется ботаническая структура, ареал распространения и практическое значение растения гинкго двулопастный. Результаты исследования показывают, насколько это растение важно с фармакологической и экологической точки зрения. Гинкго билоба издавна используется в традиционной медицине и до сих пор широко применяется в биологически активных добавках.

Ключение слова: Гинкго двулопастный, семейство гинкговых, ботаническое описание, фармакологическое значение, флавоноиды, древнее растение, лекарственные растения, кровообращение, память, двудомный, долгожитель.

Annotation: This article analyzes the botanical structure, distribution area and practical importance of the Ginkgo biloba plant. The results of the study show how important this plant is in pharmacological and ecological terms. Ginkgo biloba has long been used in traditional medicine, and is still widely used in biologically active additives. Ginkgo biloba, Ginkgoaceae family, botanical description, pharmacological value, flavonoids, ancient plant, medicinal plants, blood circulation, memory, dioecious, survivor.

Key words: Ginkgo biloba, Ginkgoaceae oilas, botanik tavsif, farmakologik ahamiyat, flavonoidlar, qadimiy o‘simlik, dorivor o‘simliklar, qon aylanishi, xotira, ikki uyli, tirik qoldik.

Ginkgo biloba - Ginkgoaceae oilasiga mansub bo‘lib, ikki uylik, barg to‘kuvchi daraxt. Balandligi 20–35 metr ga yetadi. Barglari yelpig‘ich shaklida, ikkiga bo‘lingan, parallel tomirli va yashil rangda bo‘ladi, kuzda sariq tus oladi. Urug‘lari sariq-oltin rangda, yemishga o‘xshash tuzilishga ega, lekin o‘ziga xos hidga ega. Erkak va urg‘ochi daraxtlar alohida bo‘ladi. Ginkgo – "tirik qoldiq" deb ataladi, chunki u 200 million yildan ortiq vaqt oldin paydo bo‘lgan va hozirgacha saqlanib qolgan yagona tur. Ginkgo

biloba asli Xitoyning sharqiy qismida Zhejiang viloyatida tabiiy holda o'sadi. Hozirda u butun dunyoda dekorativ daraxt sifatida ekiladi. Subtropik va mo'tadil iqlim sharoitlariga moslashgan, shahar muhitidaga (havo ifloslanishi va qurg'oqchilikka) chidamli. AQSh, Yevropa, Yaponiya va Janubiy Koreyada keng tarqalgan. O'zbekistonda ham bog'lar va parklarning manzarali daraxti sifatida uchraydi.

Ginkgo barglari xotirani yaxshilash, qon aylanishini yaxshilash va antioksidant xususiyatlarga ega dorilar tayyorlashda ishlatiladi. U demensiya va Altsgeymer kasalligiga qarshi profilaktik vosita sifatida o'rganilmoqda. Shahar muhitida havo sifatini yaxshilaydi, chunki u zararli gazlarga chidamli va uzoq umr ko'radi ya'ni 1000 yilgacha yashashi mumkin. Ginkgo BILOBA parklar, bog'lar va xiyobonlarda estetik ko'rinish yaratadi, ayniqsa kuzda sariq barglari bilan diqqatni tortadi. Ginkgo mahsulotlari (barg ekstrakti, dorilar) farmatsevtika va kosmetika sohasida katta talabga ega. Urug'lari esa ba'zi Osiyo mamlakatlarida oziq-ovqat sifatida ishlatiladi.

Ginkgo biloba o'simligining ahamiyati ko'p qirrali:

1. Ekologik ahamiyati: Ginkgo daraxtlari atmosferani tozalashga yordam beradi, karbonat angidridni so'rib olib, kislorod chiqaradi. Shuningdek, ularning soya berishi va havo sifatini yaxshilash xususiyati bor.

2. Salomatlikka foydasi: Ginkgo bilobaning mevalari va yaproqlaridan tayyorlanadigan preparatlar qon aylanishini yaxshilash, xotirani mustahkamlash va bosh miya faoliyatini yaxshilash xususiyatiga ega. Shu sababli, u ko'plab dorivor preparatlarda qo'llaniladi.

3. Tarixiy va madaniy ahamiyati: Ginkgo daraxtlari Xitoyda ming yillar davomida muqaddas daraxtlar sifatida e'tirof etilgan. Ular tinchlik va uzoq umr ramzilaridan biri hisoblanadi.

Ginkgo biloba o'simligining barglari va urug'lari xalq tibbiyotida uzoq vaqt davomida ishlatilgan. Bugungi kunda ginkgo ekstrakti ko'plab dori vositalarining tarkibiga kiradi va ularni xotira va aqli faoliyatni yaxshilash, qon aylanishini yaxshilash, oksidlanishga qarshi va yallig'lanishga qarshi vosita sifatida ishlatish mumkin. Shuningdek, ginkgo ekstrakti Altsgeymer kasalligi kabi nevrologik kasalliklarni davolashda yordam beradi. Ginkgo daraxtlari atmosferani tozalashga yordam beradi, karbonat angidridni so'rib olib, kislorod chiqaradi. Shuningdek, ularning soya berishi va havo sifatini yaxshilash xususiyati bor. Ginkgo biloba o'simligi o'zining noyob va chiroyli tashqi ko'rinishi bilan bog'larda, xiyobonlarda va jamoat

joylarida keng qo'llaniladi. Ginkgo daraxtining barglari kuzda oltin sariq rangga bo'yalib, sezilarli darajada chiroyli va diqqatni tortadi.

Xulosa qilib aytganda Ginkgo biloba — qadimiy nahorli daraxt bo'lib, o'zining noyob biologik va farmakologik xususiyatlari bilan ajralib turadi. Bu o'simlik Xitoyda tabiiy holatda saqlanib qolgan yagona vakil bo'lib, dunyo bo'yicha ko'plab mamlakatlarda dori-darmon sanoatida keng qo'llaniladi. Ginkgo biloba barglarida flavonoidlar, terpenoidlar va boshqa bioaktiv moddalar mavjud bo'lib, ular inson salomatligi uchun muhim hisoblanadi. O'simlik asosan qon aylanishini yaxshilash, xotirani mustahkamlash va qarish jarayonlarini sekinlashtirishiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston yuksak o'simliklarining zamonaviy tizimi. Pratorov O'.P. Odilov T.O. "O'qituvchi "NMIU - 2007 -- 65 bet
2. O'simliklar sistematikasi. Sahobidinnov .S.S Toshkent 2012 -- 130 bet
3. H. Kh. Kholmatov, O. A. AHMEDOV, N. A. MUSAYEVA Fundamentals of pharmacognosy and botany, Tashkent 2017.
4. O'zbek botanika terminalogiyasi masalalari - Zokirov Q. Z, Jamolxonov X.A. 2015 Vebsayt:
5. <http://www.ziyonet.uz>
6. <http://www.wikipedia.ru>

Research Science and
Innovation House